

Wiad. entomol.	24 (3): 175-178	Poznań 2005
----------------	-----------------	-------------

Ryjkowce (*Coleoptera: Curculionoidea*) siedlisk kserotermicznych Śląska

The weevils (*Coleoptera: Curculionoidea*) of xerothermic habitats
of Silesia region

MIŁOSZ A. MAZUR

Koło Naukowe Biologów, Katedra Biosystematyki Uniwersytetu Opolskiego,
ul. Oleska 22, 45-052 Opole

ABSTRACT: Six species of weevils have been recorded from the Silesia region. One of them is new to the region, while the other five are rare in Poland or rarely found in Silesia.

KEY WORDS: *Coleoptera*, *Curculionoidea*, xerothermic habitats, new records, Silesia region, S Poland.

Stan poznania entomofauny ryjkowców siedlisk kserotermicznych Śląska jest niewystarczający. Nieliczne publikacje uwzględniające ten obszar obejmują jedynie tereny większe, będące często objęte jakąś formą ochrony (KUŚKA 2001), pomijając niemal zupełnie niewielkie tereny nieczynnych wyrobisk wapienia i dolomitu, które licznie występują na terenie Opolszczyzny, przez którą przebiega granica dwóch krain – Dolnego i Górnego Śląska.

Stanowiska prezentowanych niżej gatunków są nowymi dla badanego obszaru, co świadczy o dużo szerszym ich rozmieszczeniu niż by się wydawało na podstawie wcześniejszych publikacji (KUŚKA 1973, 1977, 1982, 2001; MAZUR 2001).

Wszystkie okazy zostały złowione przeze mnie i znajdują się w zbiorach Katedry Biosystematyki Uniwersytetu Opolskiego.

Oznaczenia sprawdził dr hab. Marek WANAT, za co chciałbym mu serdecznie podziękować.

Przynależność poszczególnych stanowisk do krain fizjograficznych ustalono na podstawie programu „GNOMON”.

Dane o rozmieszczeniu gatunków, jeżeli nie zaznaczono inaczej, pochodzą z monografii ryjkowców kserotermicznych Polski (MAZUR 2001).

Diplapion detritum (MULSANT et REY, 1839)

– Dolny Śląsk: Gogolin (BA89), murawy porastające skarpy nieczynnego wyrobiska wapienia, 22 VI 2004 – 1 ex.

Spotykany głównie na wschodzie Polski; jego zachodnia granica zasięgu opiera się na linii Bydgoszcz – Kraków. Dane o występowaniu tego gatunku w okolicach Głogowa, z początku XX wieku wymagają potwierdzenia ze względu na możliwość pomyłki przy oznaczaniu (w wielu zbiorach znajdują się okazy *D. stolidum* **Autor!!!** oznaczone jako *D. detritum*) (MAZUR 2001). Wykazany był też z Pojezierza Mazurskiego, dlatego wydaje się, że występuje on na terenie całego kraju (WANAT 1998)

Eutrichapion melancholicum (WENCKER, 1864)

– Dolny Śląsk: Gogolin (BA89), odławiony razem z poprzednim gatunkiem, 22 VI 2004 – 1 ex.;

– Górny Śląsk: Ligota Dolna (BA99), murawy przy starym wapienniku, 28 V 2004 – 5 exx., 4 VI 2004 – 4 exx.

Znany z dziewięciu krain (BURAKOWSKI i in. 1992; CMOLUCH 1993; WANAT 1993). Z Dolnego Śląska podawany z Kietrza (BA85) (KUŚKA 2001). Kolejne stanowiska świadczą o szerszym niż wcześniej sądzono, rozmieszczeniu tego gatunku.

Sitona (Sitona) inops GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1834

– Dolny Śląsk: Gogolin (BA89), odławiany licznie od maja do września, w latach 2003–2004, na terenie wyrobiska po eksploatacji wapienia, na *Medicago* sp.;

– Górny Śląsk: Kamień Śląski (BB90), murawy o kserotermicznym charakterze w okolicy lotniska, 14 V 2004 – 13 exx.

Ten typowo kserotermiczny gatunek ma centrum swojego zasięgu na wyżynach południa kraju. Z Górnego Śląska podawany wcześniej z licznych stanowisk, a z Dolnego Śląska jedynie z Kietrza i Legnicy (MAZUR 2001).

Sitona (Sitona) languidus GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1834

– Dolny Śląsk: Gogolin (BA89), 22 V 2004 – 2 exx., 22 VII 2004 – 3 exx.;

– Górny Śląsk: Kamień Śląski (BB90), 31 V 2004 – 2 exx.

Gatunek kserotermiczny pospolity na wyżynach, poza tym znany z nielicznych stanowisk (MAZUR 2001). Z Dolnego Śląska podawany dotąd z pięciu stanowisk (MAZUR 2001).

Sitona (Sitona) longulus GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1834

– Dolny Śląsk: Gogolin (BA89), 22 V 2004 – 8 exx.

Gatunek o kserotermicznym charakterze. Główny areal jego występowania w Polsce obejmuje tereny od Hrubieszowa na wschodzie po Wyżynę Miechowską i Kraków na zachodzie. Z Dolnego Śląska znany tylko z okolic Wrocławia (MAZUR 2001).

Sitona (Sitona) waterhausei WALTON, 1846

– Dolny Śląsk: Gogolin (BA89), 24 V 2003 – 3 exx., 22 V 2004 – 2 exx., 22 VI 2004 – 5 exx.

– Górny Śląsk: Kamień Śląski (BB90) 14 VII 2004 – 2 exx.

Gatunek nielicznie poławiany na wielu stanowiskach. W „Katalogu fauny Polski” nie wymieniany z Górnego Śląska, ale kilka jego stanowisk w tej krainie podaje później KUŚKA (2001). Zasiadła głównie środowiska kserotermiczne, choć znany jest też z siedlisk wilgotnych (ŁĘTOWSKI, GOSIK 2001).

SUMMARY

Six species of weevils (*Coleoptera: Curculionidae*) have been recorded from the Silesia (S Poland); most of them are rarely recorded in the region. The records of the weevils confirmed their broader ranges of occurrence than it was thought previously. Therefore their true distribution ranges are still insufficiently known.

PIŚMIENNICTWO

- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1992: Chrząszcze – *Coleoptera*. Ryjkowcowate prócz ryjkowców – *Curculionoidea* prócz *Curculionidae*. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **18**: 1-324.
- BURAKOWSKI B., MROCZKOWSKI M., STEFAŃSKA J. 1993: Chrząszcze – *Coleoptera*. Ryjkowcowe – *Curculionidae*, część 1. Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **19**: 1-308.
- CMOLUCH Z. 1993: Materiały do poznania Ryjkowców (*Coleoptera: Apionidae, Curculionidae*) Polski, V. Wiad. entomol., **12**: 189-192.
- KUŚKA A. 1973: Materiały do znajomości ryjkowców (*Coleoptera: Curculionidae*) Śląska. Pol. Pismo ent., **43**: 717-727.

- KUŚKA A. 1977: Materiały do znajomości ryjkowców (*Coleoptera: Curculionidae*) wylotu Bramy Morawskiej w Polsce. Pol. Pismo ent., **47**: 3-16.
- KUŚKA A. 1982: Ryjkowce (*Coleoptera: Curculionidae*) rezerwatów przyrody Łęczczak koło Raciborza i Kopce koło Cieszyna – studium ekologiczno-faunistyczne. Ochr. Przyr., **44**: 249-292.
- KUŚKA A. 2001: Ryjkowce (*Coleoptera: Rhynchitidae, Apionidae, Nanophyidae, Curculionidae*) terenów kserotermicznych Górnego Śląska. Nat. Sil. Sup., **5**: 61-77.
- ŁĘTOWSKI J., GOSIK R. 2001, Materiały do znajomości ryjkowców (*Coleoptera, Curculionidea, Rhinomaceridae, Attelabidae, Apionidae, Curculionidae*) Poleskiego Parku Narodowego. Roczn. nauk. Tow. Ochr. Przyr. „Salamandra”, **5**: 43-61.
- MAZUR M. 2001: Ryjkowce kserotermiczne Polski (*Coleoptera: Nemonychidae, Attelabidae, Apionidae, Curculionidae*), studium zoogeograficzne. Monogr. Fauny Pol., Kraków, **22**: 1-382.
- WANAT M. 1993: Ryjkowce (*Coleoptera: Curculionoidea: Anthribidae, Rhinomaceridae, Rhynchitidae, Attelabidae, Apionidae, Curculionidae*) Puszczy Białowieskiej. Pol. Pismo ent., **63**: 37-112.
- WANAT M. 1998: Nowe dane o *Apionidae* (*Coleoptera: Curculionidae*) z północno-wschodniej Polski. Wiad. entomol., **17**: 49-53.
- WANAT M. 2005: A new checklist of the weevils of Poland (*Coleoptera: Curculionoidea*). Genus, **16** (1): 69-117.